

[Poul Møller.]

ikke er og ikke kan være udelt tilfredse med valgets resultat. Sammen med venstre søgte vi vælgernes tilslutning til en ny regering og en ny politik. Vi fik ganske vist, i hvert fald formelt, en ny regering, men så meget lig den gamle, at det ikke lover godt for en ny politik. Tværtimod har den højtærede statsminister jo allerede bekræftet, at den nye regering vil trække videre i den afgående regerings spor — og disse er efterhånden fladtrådte; de var i forvejen næsten ukendelige fra den forrige regerings forløb.

Lad mig derfor gøre det klart, at vi trods en stemmefremgang på 52 000 og en mandatgevinst på 2 ikke opnåede det valg, vi havde stillet imod. Den regering, vi bekæmpede, ligger på valen. I den henseende viste det sig, at venstre og vi havde ret i vor siden maj 1957 gentagne påstand om, at trekantregeringen var dannet på et grundlag, som stred imod vælgernes ønsker. Det ene regeringsparti mistede hele sin parlamentariske repræsentation og omkring 60 pct. af sine stemmer. Det andet fik det føleligste nederlag i partiets historie siden 1920. Kun det tredje regeringsparti, det store parti, skummede den fløde af de gode tider, som de vel alle tre havde håbet at kunne blive fede af. Dette er et ganske interessant træk. Med den i mands minde største højkonjunktur i ryggen gik trekantregeringen til valg med en god valutastilling og med fuld beskæftigelse, og alligevel tabte de tre regeringspartier tilsammen 6 mandater. Ganske vist vil nogle vel hævde, at tabet var lidt uretfærdigt fordelt, for de to mindre partier blev åreladt for 12 mandater, medens det store erobrede 6. Alle politikere ved imidlertid, at juridisk retfærdighed ikke er afgørende ved en vælgerdomstol. Men måske var den alligevel til stede den 15. november, for det store parti havde jo domineret samarbejdet og valgkampen, under hvilken radikale og retsstatsmænd nærmest var ganske selvudslettende i deres offer på samarbejdets alter.

Et politisk parti må bevare sin identitet, hvis det vil bevare sine vælgere. Det må stå for noget, hvis det vil samle tillid; men i 3½ år stod radikale og retsstatsmænd ikke for noget som helst i dansk politik. De mistede deres identitet. Ganske vist tvivler

jeg ikke om, at de bag lukkede døre og for nedrullede gardiner har udøvet en vis indflydelse, men den fortonede sig ganske i vælgernes bevidsthed. De af dem, der følte sig tiltrukket af trekanten og dens politik, kunne lige så gerne støtte socialdemokratiet, og de, der følte, at trekantens politik stred mod deres opfattelse og synspunkter, valgte et af oppositionspartierne eller det nyopdukkede socialistiske og pacifistiske folkeparti. En sådan vælgerreaktion var at forudse; den måtte også være det i maj 1957, da retsforbundet og de radikale trådte ind i den socialdemokratiske regering. Et gammelt ord siger: om de døde intet ondt — derfor skal jeg nøjes med en ganske kort epiløp til retsforbundets handling og til dets politik.

Igennem en menneskealder havde partiet ved sin virksomhed her i tinget og ude i landet samlet de vælgere, der var utilfredse af væsen, og som derfor aldrig ville være i stand til at bære medansvar for en regeringspolitik. Ustraffet agiterer man ikke således gennem en menneskealder, ustraffet handler man ikke sådan, og straffen eksekveres den dag, man vil bruge en sådan vælger-tilslutning til at bære en flertalsregering. Retsforbundet mistede efter mit skøn derfor sin parlamentariske basis ikke den 15. november 1960, men hin majdag i 1957, da det gik med i en socialdemokratisk ledet regering — for der er nu engang forskel på et politisk kraftspring og en kluntet kolbøtte.

For det radikale venstre kan det vise sig, at valgdagen ikke var stort bedre end for retsforbundet. Den understregede, at alt menneskeværk er forgængeligt. Valg efter valg er det smuldret for dette parti, som nu kun råder over 5,8 pct. af de afgivne stemmer. Det sidste valg tydede på, at opløsningsprocessen er ved at accelerere. Der er noget mærkeligt ved denne stadig nedadgående bevægelse, for det er vistnok en almindelig opfattelse både herinde og ude i befolkningen, at de radikale politikere trods alt er de klogeste af alle tænkelige væsener. Denne myte er skabt ikke mindst af Politiken, og den sidder fast hos mange. Jeg har imidlertid meget svært ved at fatte klogskaben i at føre et parti fra nederlag til nederlag. Fra 1924 til 1926 støttede de radikale Stauning og gik tilbage fra 13